

Τράπεζα Θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_14801

145ο
ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
(μονάδες 10)

1. Ο ακριβέστερος και συντομότερος τρόπος για να ορίσουμε μια έννοια είναι με το προσεχές γένος και την ειδοποιό διαφορά.

1. Σωστό.

2. Σύμφωνα με τον ωφελιμισμό, σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων.

2. Σωστό.

3. Στη θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου γίνεται καταρχήν δεκτή η συμφωνία ότι η εξουσία του μονάρχη ή του ηγεμόνα εκπηγάζει από τη θεϊκή αυθεντία και δεν γνωρίζει κανένα απολύτως όριο.

3. Λάθος.

4. Η πρώτη θεωρητική προσέγγιση και πραγμάτωση της έννοιας της δημοκρατίας απαντά στην αναγεννησιακή Φλωρεντία.

4. Λάθος.

5. Το ερώτημα για το νόημα των λέξεων έχει απαντηθεί επαρκώς στον αιώνα που πέρασε από τη φιλοσοφία της γλώσσας.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: λειτουργισμός, ευδαιμονία (Αριστοτέλης), αυτοαναφορικότητα της τέχνης.

(μονάδες 15)

Λειτουργισμός = θεωρία για φύση των νοητικών και γενικότερα των ψυχικών φαινομένων, εμπνευσμένη από το πρότυπο του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Σύμφωνα λοιπόν με αυτή τη θεωρία αυτό που ονομάζουμε ψυχή, πνεύμα ή νου είναι το σύνολο

λειτουργιών επεξεργασίας «εισερχομένων δεδομένων» (εισροές: output), δηλαδή αισθητηριακών ερεθισμάτων και «παραγωγής αντιδράσεων» (εκροές: output) του οργανισμού, δηλαδή των συμπεριφορικών του εκδηλώσεων και πράξεων.

Ευδαιμονία (Αριστοτέλης) = Εννοείται η πλήρης άνθηση της ανθρώπινης προσωπικότητας, η ολόπλευρη ενεργοποίηση των κυριότερων ανθρώπινων δυνατοτήτων (όχι δηλαδή αυτό που αποκαλούμε σήμερα, μια παροδική και υποκειμενική ψυχική κατάσταση ευφορίας).

Αυτοαναφορικότητα της τέχνης = όταν η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει ως βασικό θέμα της το ίδιο της τον εαυτό και όχι τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Με ποιον τρόπο ο Κάντ υπερβαίνει το εμπόδιο της παθητικής αιτιολόγησης στη διαδικασία της μετατροπής μιας πεποίθησης σε γνώση;

(μονάδες 12)

Ο Κάντ προκειμένου να υπερβεί το εμπόδιο της παθητικής αιτιολόγησης, τολμά να επαναπροσδιορίσει πολλές από τις εν χρήσει έννοιες, ώστε να ερμηνεύσει την προφανή συνεργασία των αισθήσεων με τον ορθό λόγο. Ο επαναπροσδιορισμός του Κάντ ξεκινά με τη συγκρότηση της εμπειρίας. Η εμπειρία προσφέρει το «υλικό» το οποίο θα επεξεργαστεί και θα αξιοποιήσει ο λόγος. Το υλικό αυτό δεν προσφέρεται όμως ακατέργαστο, ως χαώδες σύνολο αισθητηριακών εντυπώσεων, αλλά ως εποπτείες, ως άμεσες, ενιαίες παραστάσεις. Επομένως η εμπειρική αντιληπτική διάσταση του νου δεν είναι πλέον αλλπαθητική, επεξεργάζεται ενεργητικά το υλικό που παραλαμβάνει, το οποίο μορφοποιεί με στοιχεία που διαθέτει ο νους από πριν. Η επεξεργασία αυτή που οδηγεί στην εποπτεία σημαίνει ότι το πρωτογενές υλικό τοποθετείται στο χώρο και τον χρόνο (οι οποίοι αποτελούν εγγενείς μορφές της εποπτείας). Ο χώρος και ο χρόνος, λοιπόν, αποτελούν ανεξάρτητοι από την εμπειρία τρόποι λειτουργίας της αντιληπτικής μας ικανότητας, καθώς και απαραίτητες προϋποθέσεις της. Επομένως το χώρο και το χρόνο δεν μπορούμε να τον αντιληφθούμε εμπειρικά, αλλά αποτελεί προϋποθέσεις της εμπειρικής μας αντίληψης.

2β. Με ποια επιχειρήματα ένας ωφελιμιστής θα δικαιολογούσε την εφαρμογή της θανατικής ποινής;

(μονάδες 13)

Ένα από τα θέματα που απασχολούν το πεδίο της εφαρμοσμένης ηθικής είναι η θανατική ποινή. Αν, λοιπόν, ένας ωφελιμιστής ερχόταν αντιμέτωπος με το θέμα της θανατικής ποινής και θα έπρεπε να δικαιολογήσει την εφαρμογή της, σίγουρα πρώτα θα σκεφτόταν και θα υπολόγιζε τις συνέπειες της εφαρμογής αυτής. Αν ένας άνθρωπος είχε

διαπράξει κάτι πολύ σοβαρό και επικίνδυνο για το κοινωνικό σύνολο και καταδικαζόταν σε θάνατο, τότε ίσως ένας ωφελμιστής να σκεφτόταν τη θανατική ποινή ως την ενδεδειγμένη λύση. Βέβαια, θα λάμβανε υπόψιν του και τους συγγενείς του κατάδικου, οι οποίοι, πέραν των άλλων συναισθημάτων της απώλειας ενός προσφιούς τους προσώπου, θα ένιωθαν και ανακούφιση, επειδή η κοινωνία θα απαλλασσόταν από έναν άνθρωπο που την βλάπτει φανερά.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου